

اجتهاد

اداره خانه

۱ كانون ثاني ۳۳۰

آبونه

صريت فكريه خادم

ایستانبول ، جفال اوغلی ، دائرة اجتهاد
تلهفون نومروسى : ۸۶۵

« Idjtihad » Constantinople

اقتصادی ، ادبی ، اجتماعی ، هفتلق مجموعه

مدیر مرخص : الهامی صفا

بشنه من

نومرى ۵۰ ياره

صحيفه تنقيدي

— بوزغون —

احتمال که کتبخانه لک جامکاننده
گورور و کچرسکزر . « بوزغون »
يکي چيقمش کتابلردن بری . کیم
بیلیر ندر ؟ هر کون چیقاریلان
کتابلری او قومق لازم کلسه . . .

صوکره بردن نظرکز محررک اسمنه طاقیلیر : ارکان حربيه
بيکباشيسي حافظ حق . بزده پک چوق امثالی اولان
حافظ حقيلر ايچنده بر ارکان حرب بيکباشيسي بولماسنه
تعجب ايدرسکزر . کتابک قيمتي نظرکزده بر درجه
آرتار . هله او حافظ حقنک ارکان حربيه رياستنده بولنش
اولان اسماعيل حق پک اولديغنه انتقال ايده بيلسه کز
محررله روحاً آشناغکز دها زياده آرتار و کتابی درحال
آلیرسکزر . فقط خایر ! نه اونک ايچون نده بونک ايچون
(بوزغون) ی بالخاصه مندرجانه کسب اطلاع ايچون
اوقوييکزر . سونکومزدوشکون اولديني زمانلر اوقودينگر قدر
شيمديکي ظفر زمانلر ندهده اوقوييکزر . ايشته بر اثرکه قادين
اررکک ، کنج اختياهمز ، همز ، هله عسکر ، هله ضابطلر من
ونی اوقومالی و درين درين دوشونملي يز . وقت حضرده
ملت وطنی محافظه ايچون مکتب آچسين ، ضابط يتشديرسين ،
سلاح جلب و اعمال ايتسين ، ميلیونلر دوشون ، وقت سفرده
يوز بيکلرجه عسکر تجهيز ايدوب حدودلره يوللاسين . .
صوکره بوقدر فدا کارقلرله حاضرلاران بو عظيم کتله
اوافق سبيلرله اکثریا بر قورشون آتمان بوزغون ويره رک
سوکلی وطنک يوللرينی دوشمانه آچسين ، قادين چولوق
چو جوق ميلیونلرجه عاجز و طنداشی اونلرک کيفنه نسليم
ايتسين . . . بونده کی فجاعت نسج دماغی بی خير بالايله جق

درجده اولديني ايچون کله لرله افاده سنه
امکان بوقدر . اک بليغ افاده سي بومرو .
قلری صيقمق ، ديشلری غيچر دامتقدر .
کتابک باشلانمچنده محرر بالقان حربيه
حادثا تائيرلرينه شو صورته ترجمان اولمش :

« بتون اردونک بوزغونقلری اوموزلر يی چوکرديور ،
يوزيمي يرله قباديور . قان آغلایان قلم ، قان وطن پارچه لرینک
بتون کوزلرکلی ايچون قرده شني غائب ايتمش برانسان شفقتيله
تتره يور . کوزل زوم ايلینک آجي ، آتشی خاطرملری بکاقويه ،
ارزوم ، بغداد ، مکه ايچون ياوروسي چالينان بر قارقال شفقتی
و خيرچينلگی ويريور . »

نتايحي اعتباريله بودرجه اهميت کسب ايدن حادثاتک
علمی بر اصول مشاهده ايله البته اسبابی تدقيقی اولنمايه
دگر . « بوزغون » ايشته بومقصده يازيلش دکری بر کتابدر .
حرب ايدن عسکره بعضاً اسباب مختلفه دن طولانی برييلغلق
عارض اوله رق و بوييلغلق ده درحال بر جنت موقته به تحول
ايدیور . افراد کوزلری طيشاری فيرلامش ، شاشقين
برحاله قاچيور ، قاچيور . صوکره بو حال برسريان سریع
ديکرافراده ، بشقه طابورلره ، بشقه آلايله سرايت ايدیور .
بعضاً بتون بر اردو موهوم برتهلککک شکار تعقيب اوله رق
برحای جنون ايچنده واله و پريشان طاغیلور .

بو حالت مرضيه نک تاريخ ايله علم احوال روح ايله
مناسبت تامه سي وار . کتابده بونلر برر برر تدقيق ايدمش .
شانی تاريخمزه ايراث شين ايدن بويوک بوزغونلر کوسترلمش ،
بونک بزه مخصوص دکل بتون محارب دولترله و حتی ايجلرنده
اک قوتلی اولانلرده شامل اولديني آکلایلمشدر .

اردوده افرادك احوال روحیه سی و بونلرك هیئت مجموعه سندن
مرکب اولان جماعت روحی و نائق معتبردن استشهاد
ایدیلهر ك كوزل تشریح ایدلمش :

« حربده اعصابی صارصان بیکرجه حال اولور . آجلیق ،
صوسزاق ، اولومك هرگون کوریلن بیکرجه نوعلری ، یاره لیلرك
پیشان حالی اك صاغلام یورکلی ، دمیر سکیرلی انسانلری بيله
صارصان . تهلكه آلرنده انسانلر قاره خبرله قولای اینایر .
حربده انسان مادیاتدن اوزاقلاشیر . فضله خیالپرست اولور . یالان
برقاج سوزاك صاغلام برعسکرده ییلینلق واور ککلك دویغولری
اویاندیرر . آرقه دن ایشیدیلن برقاج سلاح سسی ، درت نعله
قالقمش آتلی ، آرابه لر ، حاصلی سکونت حالنده بر تأثیر یایمیه حق
اولان اك اوراق گورولتیلر اك سچمه برعسکرده بوزغونلق یاپار .
حریده بوزغونلق حربك طبعنده واردر . بوزغون انسانلرك ،
عسکرلرك دائمی بر آفتی ، بردردیدر . »

قوجه برملتك امقدراتی سکیردیدیکمز بوضعیف تلله
مربوط و معالق اولنجه عسکرلک اعصابی قوتلندیرمه نك
درجه اهمیتی لایقيله آکلاشیلیر .

اردونك بوازی دردینه ، بودائی آفته قارشى برحق
علاجار توصیه ایدلمش اولاجنی طبعیدر . « دردلر و دوالر »
محرر محترمی بوراده ده ددی تشریح ایتدکن صوکره
دوالرینی ایضاحه کیریشیور . شبهه سز مرض ورم کبی قاتل
فقط ورم کبی قابل شفادر . ورمك فصل معین برعلاجی
یوقسه بونك ده اویله . اردونك بنیه سی بوزوقسه سروم
نوعندن اوله رق اوکا نه قدر قوه معنویه زرق ایتسه کنز
بیهوده . بوسبيله محرر تدایوه اساسدن باشلامق لازم کله جکی
کوسته ریور .

« ملتك ارلك وقادینلرنده کوریلن مسکینلک ، جیلزلق ،
سکیریلک قولر اوکای خسته لفلردن زیاده مملکتک حیاتی نامنه
بیوک برتهلکدر . قولر ایچون سنه ده استانبولده بیکرجه لیرالر
صرف ایدن حکومت اوندن بیک قات مهلك اولان بوزغونلک
مهلتك اعصابی ، قانی کیرن میقروبلرینی تمیزله مک ایچون
اوغراشمازسه استقبال مدهش تهلكه لرندن غفلت ایتش اولور . »

« بتون افراد منك براستقبال حربنه کوره فکری ومعنوی
تریه سی ده بوزغونلک اك هم دوالرندن در مظفريتك اك برنجی
شرطی فدا کارلقدر . فدا کارلق وطن محبتندن ، الله قورقوسندن
ایمان قوتندن دوغار . »

« الهی بیلیمین ، وطنندن دکل کونینک حدودندن غافل

بولونان ، دینی ، ایمانی آنجیق بابادن میراث قالمش برکولکدن
عبارت قالان انسانلر ایچون بوکونکی حربلرده بوزغونلق مطلقدر . »

شوصوك سطرلرده کی قطعیتی کوروبده بوگون تترمه مک
ممکنیدر ؟ فقط تترمه نك صیره سی دکل ، اردونك عنمی
قیرلیدی ، اراده سی صارصیلدیغی وقت اوکا قوت وجسارت
ویرمك وظیفه سی بزله دوشویور . بزله بوملتك منور
قسمی حجابمزدن پرله کچلم . ایچمزه وطن عشقی ،
انتقام آتشی یانارق قاچ قهرمان نفر صفتيله حدوده جان
آتمشدر ؟ مناسبتی کلشکن شیمدی سویلیه یم . شوسفربلکده
کیمه عسکرلکندن بحث ایتدیمسه یاقور تولیدیغی یا قورتو .
لامادیغنی سویله دی . یازیق که بونك بروظیفه اولدیغنه ذهنلر
آیشمقدن هنوزيك اوزاقدیر . وظیفه ایفا اولنور ، اوندن
قورتولاق اولماز . هله قورتولمغه چالیشمق یعنی وظیفه لرك
اك بوکونکن ، اك عالیدنن قاچق ... تخفیف ایدهرک
سویلیه جکم : بویوک جبانته در . هله بز « بوزغون » ی
تعقب ایدلم . اونده کی تنقیداتی ده آز هیجانی ، ده
چوق طوقوناقلی بولیورم :

« بزشمیلک حربك بویله زمانلرنده افراده رهبر اولاجق
خواجه افندیلرله اعدادی ، عالی مأذونلیدر ، عجا بوره برل
بوزغونلک اوکئی آلاچق عزم واراده مه مالک میدر ؟ »
(بوکا دائر «باشیمزه کلنلر» نامنده کی آردن واحد مختار پاشادن
مثال کتیریلشدر .) یا هر درلو منورلرمزه حربك حقیق
ایچ یوزی ایچون نه بیلکی وارکه مشکل اونلرده محیطی
تنویر ایتسینده هرکسی بوزغونلق جادیسنك قورقوسندن
قورتارسین ! هانکی بر معلمز ، هانکی بر ادیبز عسکرلک
مشقتلرینی تهلكه لرینی بالفعل طاتمشد ؟ ... »

« نهوت ؛ گوکل ایستبورکه نوبت بکلمه نك ، قی سبیل الله
صفوق آلتنده تترمه نك بواسن بحث ایدن خواجه لرمز ، وطن
نامنه ، ملت نامنه فدا کارلک علویتندن بحث ایدن یازیحیلریمز ،
منورلریمز حربك مشقتلرینه ادمان ایتک وجودلرینی ، سیکیرلرینی
فکیرلرینی او فدا کارلغه آکشدیرمق وملت نمونه کوسترمک ایچون
قیش کیجه لرنده بشر ، اوز برلشسین ؛ قهرلرده ، حلوا صحتلرلنده ،
مانغال باشلرنده دیدی قودی ایله وقت کچیره جکری یرده داغلره
چیقسین ؛ بلغراد اورمانلرنده ، حق اردونك دوگدیغی چتالجه
تهلرنده هفته لرجه کیجه کوندوز کزسین ؛ یاغور ، قار آلتنده
آچیقده کیجه له سین ، تتره سبن . . . »

« بوزغون » یالکیز باشلانغیجی اوقویانلر اسماعیل حق بکک نه قدر شاعر طینت بر عسکر اولدیغنی آ کلامده کوچک چکمز لر . بوانجه حسارله یازیلان مقدمه دن صوکره اسلوب در حال دیکشه رک موضوعیله متناسب برجیدیت آلیور . باشلانغجده کی شهرلر واینجه حسارلر اثرک هر طرفده ابدال واسراف ایدلمش اولسه بدی اثر قیمتی غائب ایدردی . بونکله برابر اوساد دلکیله کوزمزک اوکنده جانلی لوحلر ابداع ایدن صحیفه لر آز دکل . مثلاً حریده اکثر بوزغونلقلرک کیجه لری اولماسندن طولای عسکری کیجه یه آلیش دیرماق لزومندن بحث ایدن صحیفه لرده بر تابلو و بو تابلوده ای بر رسام صنعتی کورورسکز :

« بزده کیجه تعلیمندن بحث ایدیلنجه اکثریا کیجه لری نه یاپدیرمق ، عسکری نه کی درلودرلو دیکشیک ایشلرله اوغراشدیرمق ممکن اولدیغنی صورولور . حال بوکه کیجه هوانک ، ضیانک تأثیراتی تبدلاتی کوندوزدن زیاده حس اولنور . آی ایشینی باشقه باشقه زمانلرده باشقه باشقه کولکلر یاپار . قوری طوپراغک ، اورمانک ، طاشقلرک ، ییشیک باغچه لکرک آی ایشیغنده ، بولوطلی کیجه لرده ، آقشاملین ، کیجه یازیسی صباحه قارشى باشقه باشقه کورونش لری انسانک سیکیرلینه باشقه باشقه تأثیرلری اولور . روز کارلی بر کیجه ده ، روز کارک شدته کوره یاپراقلرک خیشیردیشی ، اورمانلرک اوغولدیسی باشقه باشقه دویولور . نفرک تک باشنه نوجی ایکن ، ایکن آجی خطنده سپرده بولنورکن ، یناشیق نظامده طورور ویورورکن اشیایی کوروشی ، دویوشی ، متأثر اولوشی هپ باشقه باشقه در . آلیشامش برکوز طاشلری ، آغاجلری ، یه یاتمش دشمن آجیلرینی ایریله ین دشمن پیاده لری کی کورور . آلیشامش بز قولاق یاپراق خیشیردی لرن ، اورمان اوغولتیلرندن اردولرک حرکاتی تخیل ایدر . بوندن نفرده ، قطعه ده بیوک برسیکی لیلک باشلار . کیجه نوبخیلر ، آجیلر آغاج کولککسینه یاپراق خیشیردیسنه قوروشون صیقار . کوزی ، قولاغی ، سیکیرلری ، روحی کیجه ایله انسیت ایتمه ین قطعه لرده اوفاق برکورولتیدن برچوق بیوک قاریشیققلر اولور . کیجه نک بتون بو دیکشیک احواله نفرک نفرک و قطعه نک کوزینی ، قولاغی ، سیکیرلینی آلیشیدیرمق ، روحی کیجه ایله انسیت ایتدیرمک ایچون چوق ، پک چوق اوغراشماق ایستر »

آلتی بچق سنه قدر اولور . اسماعیل حق بکی عقب مشروطیتده ایلك دفعه اوله رق کوردیکم وقت کوزلرنده

کوکیز بویله ایسته سده عقلمز حرارتله حکم ایدرکه قطعات عسکریه نک آنجق اوزون مدت نظام اطاعتنه آلیشمش اولمالری نتیجه سی اوله رق ماکنه مسی اقتحام ایتدکلری بو قبیل مشکلاته - معین ومشرتک برغایه تعقیب ایتمه ین - بزلر ایچون آتیمق امکانی مفقوددر دیمش اولمایه یم ، فقط مستبعددر .

قیشک صوغوغنه ، کیجه نک قارانلغنه ، قاره ، یاغموره ، چاموره ، آچلغه ، صوسزلغه ، اویقوسزلغه ، یورغونلغه . . . حاصلی حرب ایدن عسکرک بوتون بو مقدرات روزمره سنه کنجکلری اولدن آلیشیدیرمق ایچون ایزجیلک و کشافلق تشکیلاتندن استفاده امید اولنور . مانغال باشنده دیدی قودی ایله وقت کچیره ن ارواح متفسخیه کلنجه : بونلرک هفتکلرجه بلغراد اورمانلرنده کیجه له ملری قورقولی رؤیالر کی شویله برطرفه طورسون ، مانغال باشنده دیدی قودی ایله مشغول اولاجقلرینه بویله کتابلری اوقوسه لر بجه کافی ! محررک معین ومشرتک غایه لر حقه ده کی فکرلری استفاده بخش ومصیدر :

« فدا کارلق آنجق قوی ایماندن دوغار » « استیلا دورنده کی ایا ن قوقی » « دیندن دوغان ایمان قوقی » « مشترک ایمانی اولمایان ملتلر باطارلر » .

کی جل ایجازیه نک تفصیل ایتدیکی مباحث شومقاله نک حوصله استساخنه سیغه بیلسه بدی چوق ای اولوردی . ذاتاً بولرده آلمش اولسه آلمامش برچوق پارچه لر ده قالاچق دکی ؟ مثلاً سفر برک بحثی اوفاجع حقیقتلریله نصل اهامل اولنور ؟

مقاله مه نهایت ویرمه دن اول اثرک طرز تحریری حقه ده کی مطالعه می ده سویلیه یم ! بر اثرک مکملیتی یالکیز فکرلرک ممتازیتیه حاصل اولماز . اوفکرلر روحلره نفوذ ایچون کندیلرینه لایق برحسن افاده ایستلر . صنعت تحریر ، غرامیاده اولدیغنی قدر حماسیاده ، عسکرلکده هرشیده بر تأثیر فسون کوسته دیبور . آنجق برقاچ صحیفه اوقودقن صوکره ایزدن براتایه مجبور اولدیغمز کتابلر واردرکه حرف افاده لرنده کی نقصان سلاستله بو محرومیه دوشلر .

شعر :

جمله ابکار

چهره کین قیفر

بر کوزل قیزله روبرو کلسه
تیتره شیر خاطر نده معنار ؛
گوزلرندن او بکر پرهوسه
اوچوشور پرشکسته رؤیالر .
اوچوشور پرشکسته رؤیالر
اتضاح ایله مک ایچین هرگاه ...
بر مال بیاضی صانکه آرار
بر تهاکله بر مال سیاه .
او تلاحظده اک درین شیر
اک درین نکته لرله قارشیلاییر ؛
او تلاحظ نه قایغورل سویلر .

ایکی هستی مختلف ! برینک
حسن شایسته سیله کوز قاماشیر ؛
صیزلادیر قلبی ، حزنی دیکرینک !

بر کوزل قیزله روبرو کلسه
خنده سندن آلیر بر استهزا ...
لب نازنده تیتره یین بوسه
دیرکه : بر اومدیگ می وار حالا ؟
اوکا هر بر دمنده کفتاری
نخوت آموز عشق اولور کویا .
هر شتابنده ناز رفتاری
کوسته ریر بر تنزل بیجا .
اک طبعی سکوتی ، قلبنده
بر حقیقت او یاندر بر ناکاه :
صاییلر کندی جسم پڑمرده .
ستره تار ایچنده پنهاندر
بوتون افکاری ؛ هر هانکاهی سیاه !
بو سپهین یازیق پریشاندر .

حکومتلری ده ویرن برغرور موقتیت بولشدم . ایلك دفعه
کوریلن سیمالر بمضاً قلبده اونوتولمایه جق درین انطباعر
حاصل ایدر . برکون کندیسینک برقاچ رتبه فوقنده بر فریقہ
قارشى اداره لسان ایدیشنده کی جسارت مدنیہ نظر دقتی
جلب ایدى . وظیفه باشنده بر اطاعت کامله عسکریه ایله
منقاد اوله جفی شبه کونورمه یین بر آمره قارشى ، حقیقتی
اتزام خصوصنده کونستردیکی شدت وجلادت قلمده کی ایلك
انطباعرله درین بر معنای حرمت دها علاوه ایتمشدى .
شیمدی آثارینی اوقودقه حرمت و محبتده او نسبتده
آرتیور . بوکی آنارک توالی ایتمه سنی وطنک سلامتی نامنه
حافظ حق بکدن رجا ایدم . شیمدی به قدر طبع اولنالردن
بشقہ یاقینده (بوزغون) ک ایکنجی جلدی و (یکیتلک برلک)
نامنده کی اثرلرک انتشار ایده جکفی استبشار ایدیورز .
برجوهرک بر تو انشعاعی بیتمه دیکى کی ایستهرم که اسماعیل
حق بکده خدمات وطنیه سته نهایت کلمه سین .

علی لایمى

ییلدیزلرک سسی ...

ییلدیزلر ، کیجه نك درینلکارینه
طوغمشدى .. اولکی سسلرک یرینه
یوقلفی ، ظلمتی ترنم ایدردی .
سمای دیکارکن تو یلرم نورپردی ...
— ییلدیزلر ترنم ایدیور ، نه دیمک ؟
وصوکره هپ بونی تفکر ابدهرک
داها چوق دقتله دیکله دم هر یری ،
دوشوندم اولجه دویدینم سسلری :
قوشلردن ، روزکاردن ، دره دن کلیور ...
هیچ سسس یوق .. نه برقوش ، نه دره ، نه روزکار ! .
دیدم که : ترنم ایتمزه ییلدیزلر ،
بو سکوت او حالده نره دن کلیور ؟ ...

سیف الدین